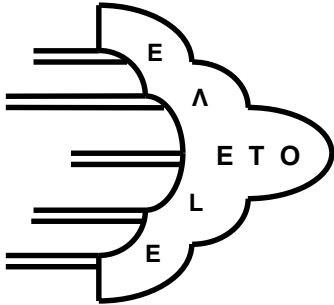

Κωδικός: 3650

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδάουρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδάουρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Τηλ.: 210 8662069, 6974321009, 6974754302

Τηλεομ.: 210 8068299, 210 8662069

Ηλ-Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.101 Μάρτιος – Απρίλιος 2010

ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 Λεπτά

Οι μεν, οι δε και η ΕΛΕΤΟ

Με την αρχή της 2^{ης} «εκατονταφυλλίας» του Ορογράμματος (φύλλο Αρ.101) και με αφορμή που κάθε λίγο και λιγάκι μας δίνεται από διάφορα ηλ-μηνύματα που φτάνουν στην ΕΛΕΤΟ, θα κάνουμε μια μικρή ανασκόπηση της θέσης και των θέσεων της ΕΛΕΤΟ στο γενικότερο πλαίσιο των ελληνικών φορέων και κυρίως ατόμων που ασχολούνται με τα διάφορα γλωσσικά ζητήματα, τα οποία εμπíπτουν τόσο στον πυρήνα όσο και στην περιφέρεια της Ορολογίας και αφορούν με το παραπάνω την ελληνική ορολογία και, επομένως, την ελληνική γλώσσα.

Καταρχήν φρονούμε ότι για το γενικό θέμα (ελληνική γλώσσα) έχει όχι μόνο δικαίωμα αλλά και υποχρέωση να ενδιαφέρεται κάθε ομιλητής της ελληνικής, ανεξαρτήτως προέλευσης, φύλου, ηλικίας, ειδικότητας ή άλλου οποιουδήποτε διακριτικού χαρακτηριστικού. Και εδώ είναι μια βασική διαφορά της επαφής που έχουν τόσο οι ειδικοί όσο και το ευρύ κοινό με το γλωσσικό αντικείμενο έναντι οποιουδήποτε άλλου ειδικού αντικειμένου, αφού η γλώσσα αποτελεί τον κώδικα επικοινωνίας μέσω του οποίου έρχονται όλοι αυτοί σε επαφή με οποιουδήποτε άλλο γνωστικό αντικείμενο. Αυτή η διαφορά εξασφαλίζει ένα μεγάλο πλεονέκτημα –ταυτόχρονα όμως και μειονέκτημα – στους γλωσσολόγους έναντι των επιστημόνων ή ειδικών των άλλων θεματικών πεδίων. Πλεονέκτημα από τη μια, αφού το αντικείμενό τους ενδιαφέρει τόσο πολύ κόσμο, κάτι που τους προσδίδει ιδιαίτερη αξία μειονέκτημα από την άλλη, αφού πρέπει να είναι έτοιμοι κάθε στιγμή να δεχτούν προκλήσεις με ερωτήσεις και απορίες και πρέπει να δώσουν απαντήσεις σε ένα τέτοιο «ετερόκλητο» κοινό, με τρόπο απλό και πειστικό και όχι με αφορισμούς και παραπομπές σε πολύπλοκους φυσικούς νόμους με «ανώτερα μαθηματικά» όπως θα μπορούσε να κάνει ένας φυσικός ή μαθηματικός αν πιεζόταν να απαντήσει για κάποιο δυσνόητο φαινόμενο της επιστήμης του. Είναι σαν να βρίσκονται συνεχώς στην έδρα του δασκάλου και έχουν αποκάτω όχι μία τάξη αλλά ένα ολόκληρο σχολείο (έξι ή μάλλον δώδεκα τάξεις ανακατεμένες: μικρούς, μεγάλους, καλούς μαθητές ή όχι.) που τους «βομβαρδίζει» με ερωτήσεις ή με γλωσσικές θέσεις και απόψεις οι οποίες θέλουν απάντηση και θέτουν σε κίνδυνο το κύρος τους ως επιστημόνων και ειδικών. Σ' αυτό το κοινό συγκαταλέγονται άτομα με μεγάλη διαβάθμιση γνώσεων από τους επιστήμονες ειδικούς των διάφορων κλάδων ως τα παιδιά του δημοτικού που πρωτοέρχονται σε ενσυνείδητη επαφή με τα γλωσσικά φαινόμενα με τα οποία ως τότε μόνο μιμιδιακά¹ ήταν η σχέση τους.

Σε ό,τι αφορά τους ειδικούς των διάφορων θεματικών πεδίων, πρέπει να γίνει κατανοητό ότι αυτοί έχουν σημαντικότερο λόγο να ενδιαφέρονται και να «ανησυχούν» για τη γλώσσα και την πορεία της εξέλιξής της, δεδομένου ότι δεν υπάρχει αμιγώς γενική γλώσσα. Η λεγόμενη γενική γλώσσα, σε ένα ποσοστό πάνω από 25%, χρησιμοποιεί λέξεις οι οποίες είναι όροι που κατασημαίνουν έννοιες διάφορων ειδικών πεδίων, ενώ λίγα – ή και ελάχιστα – από τα χαρακτηριστικά των εννοιών αυτών είναι γνωστά ή κατανοητά

από τους περισσότερους χρήστες αυτής της γενικής γλώσσας. Τα περισσότερα χαρακτηριστικά των εννοιών π.χ. «ηλεκτρομαγνητικό κύμα», «ακτινοβολία», «συχνότητα», «ραδιενέργεια», «κεραία», «λείζερ», «μέγεθος σεισμού», «ντισειμπέλ», «μέγεθος αστέρος», «μποφόρ», είναι άγνωστα στον γενικό χρήστη. Η επικοινωνία γίνεται βάσει ενός μικρού υποσυνόλου χαρακτηριστικών που αφορούν κυρίως τη χρήση και εφαρμογή και όχι τόσο τη φύση των εννοιών αυτών.

Εκτός από τους γλωσσολόγους, λοιπόν, ενδιαφέρονται για τη γλώσσα και όλοι οι ομιλητές της ελληνικής. Καθένας από αυτούς εύλογα μπορεί να έχει απορίες, αναζητήσεις ή και προσωπικές απόψεις γλωσσολογικές, εννοιολογικές ή ορολογικές. Γνώση και γλώσσα «πάνε πακέτο» με μόνιμη διαπαφή ανάμεσά τους την ορολογία. Με αυτά ο ανθρώπινος νους εσωτερικεύει την εξωτερική πραγματικότητα και κατανοεί τον κόσμο.

Το σύνολο των ανθρώπων, που τους συνδέει το κοινό ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα, χωρίζεται σε δύο υποσύνολα: τους «μεν» και τους «δε». Οι μεν ακολουθούν την αρχή της άκριτης παραδοχής και υιοθέτησης ευμενών για την ελληνική γλώσσα σχολίων, απόψεων και θέσεων· οι δε ακολουθούν την αρχή της κριτικής βασάνου, της τεκμηρίωσης, της αναζήτησης πηγών αναφοράς και υποστήριξης. Οι μεν αποδέχονται ασυζητητί κάθε αληθοφάνεια ως αλήθεια και δεν διστάζουν να την προωθούν και διαδίδουν· οι δε αισθάνονται την ανάγκη, ή και την υποχρέωση, να την τεκμηριώσουν ως αλήθεια και να την αποδεχτούν ή να την απορρίψουν ως ψεύδος. Και υπάρχει ένα χάσμα ανάμεσά τους. Δεν μπορούμε να δεχτούμε² ότι σ' αυτό το κοινό, το κοινό των «ομιλητών της ελληνικής» υπάρχουν άνθρωποι που «μισούν» ή έστω που «δεν εκτιμούν» την ελληνική γλώσσα (ή και συνεκδοχικά την Ελλάδα). Πολύ περισσότερο που η ίδια η ελληνική γλώσσα και τα διανοήματα που έχουν γραφτεί σ' αυτήν δεν το επιτρέπουν. Οι γλωσσολόγοι, όπως είναι φυσικό, εντάσσονται στους δε, αλλιώς δεν θα ήταν επιστήμονες.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η στάση των μεν και των δε σχετικά με το ζήτημα Hellenic Quest, το ηλεκτρονικό μήνυμα με το ελκυστικό «θέμα», παραλλαγές του οποίου είναι:

- Ελληνική γλώσσα: ηγετική σκέψη για την οργάνωση και διοίκηση! (2003)
- Η Ελληνική γλώσσα καθιερώνεται διεθνώς στον επιστημονικό κόσμο (2005)
- Ήρθε η ώρα της εκδίκησης! (2006)
- The Greek language is established internationally (2006)–
- Τι γλώσσα μου έδωσαν; Ελληνική; (2009)

OROGRAMMA No 101, March – April 2010,
ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Epidavrou & Artemidos 6, GR-15125 ΜΑΡΟΥΣΙ GREECE

¹ μιμιδίο: μονάδα πολιτισμικής μεταβίβασης ή μονάδα μίμησης (βλέπε Ορόγραμμα Αρ.93)

² Παραβλέπουμε, φυσικά, τις όποιες «συνωμοσιολογικές» απόψεις, που είτε στερούνται σοβαρότητας, είτε αφορούν ενέργειες δόλιας πρόκλησης (προβοκάτιας), την οποία δυστυχώς πρέπει να δεχτούμε ως υπαρκτό κοινωνικό φαινόμενο.

- Ellhnikh glwssa.... diabaste to! (2010)
- Ζήτη η Ελληνική Γλώσσα! (4-6-2010, τη στιγμή ακριβώς που γράφονταν αυτές οι γραμμές!)
- ... (το μέλλον θα δείξει!)

Αυτός ο «αστικός μύθος» κυκλοφορεί εδώ και μια δεκαετία και κάθε τόσο ανανεώνεται και συμπληρώνεται με νέα στοιχεία, ή μάλλον «στοιχεία» (http://el.wikipedia.org/wiki/Hellenic_Quest). Είναι ένα συνωνύλεμα πληροφοριών που αναφέρουν την εταιρεία υπολογιστών **Apple** ως δημιουργό ενός προγράμματος εκμάθησης ελληνικών για αγγλόφωνους και ισπανόφωνους με το όνομα **Hellenic Quest** και ότι το τηλεοπτικό δίκτυο **CNN** προωθεί και διανέμει το πρόγραμμα αυτό (σημειωτέον, τόσο η Apple όσο και το CNN αγνοούν πλήρως το θέμα στο οποίο πρωταγωνιστούν!). Το κείμενο αυτό «καταδεικνύει» την ανωτερότητα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, ως της μόνης «**νοηματικής**» γλώσσας έναντι των άλλων γλωσσών που είναι «**σημειολογικές**», της μόνης γλώσσας που θα «καταλαβαίνουν» οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές του μέλλοντος. Γίνεται αναφορά στους **6 εκατομμύρια λεκτικούς τύπους** της ελληνικής γλώσσας που μπορεί να ξεπεράσουν και τα 90 εκατομμύρια. Αυτούσιο το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε και σε έντυπα και ιστοτόπους σοβαρών φορέων όπως του ΤΕΕ και της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, ενώ πολλές από τις πληροφορίες του κειμένου αυτού εκφωνήθηκαν και από το στόμα πρώην υπουργού παιδείας. Άσχετο αν ο αρχικός δημιουργός αυτού του κειμένου – που κάθε άλλο παρά **αθώς** μπορεί να θεωρηθεί – ήξερε πολύ καλά τις αλήθειες και τα ψέματα που ανακάτεψε σε ένα ενιαίο «χαρμάνι», το ζήτημα είναι εμείς όλοι οι υπόλοιποι πώς το αντιμετωπίζουμε, τόσο στο σύνολό του όσο και στα επιμέρους σημεία του.

Οι «**μεν**», λοιπόν, με ενθουσιασμό (που δεν έχουμε λόγο να θεωρήσουμε ότι δεν είναι γνήσιος) αποδέχονται όλες αυτές τις ευχάριστες πληροφορίες ως αλήθειες· λένε «είδες η ελληνική γλώσσα;» και προωθούν το μήνυμα σε όλους τους φίλους τους ή στις συνομιλίες τους· οι «**δε**» κατακεραυνώνουν το κείμενο και τα ψέματά του, ενώ πολλοί από αυτούς δεν μένουν σ' αυτό, αλλά και κολλούν, σ' εκείνους που πιστεύουν και «υποστηρίζουν» τέτοιες απόψεις, *συλλήβδην και ομαδικώς*, την επικάτα «σωβινιστής» ή «εθνικιστής» ή και τον απαξιώτικο χαρακτηρισμό «Ελληναράς».

Σχετικά με τα επιμέρους ζητήματα του Hellenic Quest αλλά και με άλλα θέματα (όπως η ελληνική γλώσσα ως η πλουσιότερη γλώσσα, αριθμός ελληνικών λέξεων στις άλλες γλώσσες, θέματα επιμολογίας / παρετυμολογίας, ελληνογενείς όροι, ...) γράφονται ολόκληρα άρθρα και επιφυλλίδες από διάφορους «**μεν**» και αντικρούονται από διάφορους «**δε**» και ο μόνος που δεν κερδίζει από την όλη ιστορία είναι η ελληνική γλώσσα. Και ενώ οι **μεν**, όπως είπαμε, θεωρούν την *αληθοφάνεια αλήθεια*, ορισμένοι από τους **δε** – με τον υπερβολικό «ζήλο» τους – συχνά επιτυγχάνουν να υποβαθμίζουν την *αλήθεια* ως *αληθοφάνεια* κάνοντας ζημιά επί της ουσίας.

Η ΕΛΕΤΟ – ως **διεπιστημονική** ένωση, η οποία μέσα στους σκοπούς του καταστατικού της έχει και

«...την κατάδειξη, προς κάθε κατεύθυνση, του θεμελιακού ρόλου της ελληνικής γλώσσας, ως υλικού συνάμα και εργαλείου, στα οποία οφείλει, σε πολύ μεγάλο μέρος, την ύπαρξή του το διεθνές ορολογικό υπόβαθρο και την προώθηση και προαγωγή αυτού του ρόλου για την κάλυψη σημερινών και μελλοντικών αναγκών της παγκόσμιας ορολογίας»

και της οποίας τα **320** μέλη κατανέμονται σε 60 περίπου ειδικότητες, με **33 γλωσσολόγους** ανάμεσα σε αυτά – δεν μπορεί παρά να τηρεί την **επιστημονική μέθοδο** και να αποδέχεται τα τεκμηριωμένα πορίσματά της ως **αλήθειες**. Κάνει, όμως, έκκληση και στους **μεν** και στους **δε**: να περιορίσουν το φανατισμό τους. Ο φανατισμός τυφλώνει τον άνθρωπο και δεν είναι ο κατάλληλος οδηγός προς την αλήθεια. Η ελληνική γλώσσα μας χρειάζεται όλους. Ειδική έκκληση, όμως, στους **γλωσσολόγους**. Σκεφτείτε λίγο περισσότερο την «έδρα» πάνω στην οποία βρίσκεστε (είτε το θέλετε είτε όχι) και αποκάτω το πολυπληθές κοινό· και δώστε μελετημένες αλλά και κατανοητές εξηγήσεις. Από σας όλοι περιμένουν *περισσότερα* για την ελληνική γλώσσα.

K.B.

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με Ορολογία (Διαρκής Κατάλογος του «Ο»)

Ο κατάλογος Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται παρακάτω περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία

και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, ή έχουν πρόσφατα διεξαχθεί. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται *κυρίως* από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το **Infoterm** (*Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία*: <http://linux.infoterm.org/>), και από την ΕΑFT (Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: www.eaft-aet.net), των οποίων η ΕΛΕΤΟ είναι μέλος.

1. Διεθνές Συνέδριο Τεχνικής Μετάφρασης TRADULÍNGUAS, 28-29 Μαΐου 2010, Λισαβώνα, Πορτογαλία (Πληροφορίες: <http://www.tradulinguas.com/conf-tech/>)
2. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης / Αθήνα, 27 έως 30 Μαΐου 2010 (<http://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=52024.new#new>)
3. Συνέδριο «Norms in translation and the translation of norms in European institutions and businesses» (Στρασβούργο, 23-25 Ιουνίου 2010 (<http://outilstrad.googlepages.com/strasbourqconferance>))
4. Διεθνές Διπλό Συνέδριο «Μετάφραση και Σημασία» (19-22 Μαΐου 2010 στο Μάαστριχτ, Ολλανδία και 16-19 Σεπτεμβρίου στο Λοτζ) – <http://www.translation-and-meaning.nl>.
5. Διεθνές Θερινό Σχολείο Ορολογίας 2010 (International Terminology Summer School 2010 (TSS 2010) που θα διεξαχθεί στη Βιέννη 24-28 Μαΐου 2010 – http://www.termnet.org/english/events/tss_2010/index.php)
6. Ημερίδα Εκπαίδευσης TOTH 2010, 2 Ιουνίου 2010, Annecy της Γαλλίας. (Πληροφορίες www.porphyre.org/toth/formation)
7. Συνέδριο Toth Ορολογία και Οντολογία (Terminology and Ontology: Theories and applications 3-4 June 2010, Annecy, France) – <http://www.porphyre.org/toth/>
8. Συνέδριο "Standardization, Prototypes and Quality: A Means of Balkan Countries' Collaboration" της «Ένωσης Ελλήνων Επιστημόνων για την Προτυποποίηση και την Τυποποίηση» (ΕΝΕΠΡΟΤ) στη Θεσσαλονίκη, στις 8 και 9 Ιουνίου 2010 στο Zlatibor (κοντά στην πόλη του Βελιγραδίου) της Σερβίας, protypation@auth.gr
9. Διεθνές Συνέδριο TKE (International Congress on Terminology and Knowledge Engineering: "Presenting terminology and knowledge engineering resources online: models and challenges" 12-13 August 2010, Dublin, Ireland) – http://www.dcu.ie/fiontar/conference/home_baile.shtml
10. Διεθνές Πολυσυνέδριο International Multiconference on Computer Science and Information Technology (IMCSIT 2010) (18-20 Οκτωβρίου, Hotel Golebiewski, Wisla, Poland) (Πληροφορίες: <http://www.imcsit.org/> (Facebook group: <http://tinyurl.com/yg6xtzd>))
11. Συνέδριο Μεσογειακών Επιμελητών και Μεταφραστών **METM10** (Mediterranean Editors and Translators (MET) 2010 meeting, METM10: Facilitating knowledge transfer -- through editing, translation, coaching, 28-30 October 2010, Universitat Rovira i Virgili, Campus Catalunya, Tarragona, Spain) – www.metmeetings.org.
12. 5^η Σύνοδος Κορυφής για την Ορολογία στις 12-13 Νοεμβρίου 2010, στη Βουδαπέστη. (Vth Terminology Summit, November 12 and 13, 2010, Károli Gáspár University in Budapest (Hungary)). – <http://www.eaft-aet.net/en/index/>

K.B.

Επίκαιρες ρήσεις, παρατηρώντας τη γλώσσα

Ο συμβάλλων κώδικας στην εξέλιξη του ανθρώπινου εγκεφάλου, η γλώσσα, βαίνει μειούμενος σε όλες τις γλώσσες ανεξαιρέτως. Στην Ελληνική γλώσσα ωστόσο, η φθορά φαίνεται μεγαλύτερη.

Η γλώσσα της Επιστήμης και της Τέχνης, της Φιλοσοφίας και της Ψυχαγωγίας αποκαθλώνεται σιγά-σιγά, όπως ο Παρθενώνας, χωρίς σχέδιο αποκατάστασης. Απλά σβήνουν τα χνάρια της, καθώς περνά το κύμα της αμάθειας, της κακομεταχείρισης και της λήθης, μιλώντας έτσι τις δυνατότητες του Έλληνα και τις εν δυνάμει ικανότητες του εγκεφάλου του για περισσότερη επινοήση, διάνοηση, απλά για μάθηση και καινοτομία.

Οι νεολογισμοί στέρεψαν, σαν τις βρυσομάνες ή τις πηγές των ποταμών και οι καινοτομίες περιορίζονται στο χώρο του χρηστικού και του αναλώσιμου. Ωστόσο, φαίνεται έτοιμος ο άνθρωπος να ανοικήσει κι άλλους πλανήτες μετά τη Γη, για να μεταφέρει εκεί το έλλειμμα του Λόγου και των Συναισθημάτων του, μαζί με το υπόλοιπο της ευφυΐας του.

Η φθορά της Γλώσσας των ανθρώπων συνάδει με τη φθορά του

πλανήτη. Οι ελλείψεις σε επίπεδο ιδεών και πόρων, σηματοδοτούν το αίτιο.

Τι άραγε προηγείται του φαινομένου της κακομεταχείρισης του Φυσικού Οίκου μας και των Ελλείψεων; Της επαπειλούμενης οικολογικής καταστροφής προηγήθηκε η θολερότητα, η σύγχυση και η ανακρίβεια προσδιορισμού των εννοιών και των όρων, τόσο μεταξύ ειδικών, όσο και μεταξύ ειδικών και κοινών θνητών. Αυτές οι τρεις έννοιες ευθύνονται για τη συρρίκνωση ορισμένων περιοχών του εγκεφάλου αφού οι θολερές ή αδιαφανείς έννοιες σύμφωνα μ' ένα πείραμα στο CNRS (το Γαλλικό Εθνικό Κέντρο Ερευνών) ο εγκέφαλος δεν παρουσιάζει καμία αντίδραση συμμετοχής εφόσον η έννοια ή ο όρος – η λέξη – δεν του είναι αναγνωρίσιμα.

Η συνειδητή συμμετοχή του εγκεφάλου εξαρτάται από την αναγνώριση – κατανόηση των ερεθισμάτων ή των συμβόλων.

Η τάση της λαϊκίστικης απλούστευσης οδήγησε τη γλώσσα σε εργαλειακή χρήση καλύπτοντας λειτουργικές ανάγκες, συρρικνώνοντας το καθημερινό επαγγελματικό λεξιλόγιο σε ανησυχητικά μεγέθη. Γι αυτό ευθύνεται έναντι της πολυγλωσσικής διάστασης καθώς και της τάσης υπεραπλούστευσης στην Ευρώπη και στην παγκοσμιοποιημένη κοινότητα.

Η Γλώσσα έχασε κάθε επαφή με την ιερή πηγή του Λόγου, του κέντρου κάθε διανοητικής και επινοητικής δραστηριότητας. Η απώλεια της έννοιας του Λόγου οδήγησε στη ρήξη με την έννοια της, εκ του Λόγου, Λογικής Επιστήμης ή τέχνης που συρρικνώθηκε στο «ορθολογικό», στην «κοινή λογική» ή στα «παράλογα». Οδηγούμεθα, κατά συνέπεια, στην έννοια της Αλογίας και στην Έλλειψη. Οι ελλείψεις πραγμάτων οδηγούν στον πλεονασμό λέξεων, ενώ ο πλεονασμός πραγμάτων στην έλλειψη λέξεων. Πλεονεκτικά και πλασματικά χαρακτηριστικά σηματοδοτούν την εποχή του «ΕΧΩ» υπερτονίζοντας το **Εγώ** με τα μέτρια, αδικώντας το **Είμαι**.

Στο ερώτημα τι προηγήθηκε: η φθορά του πλανήτη ή η φθορά της γλώσσας του ανθρώπου, απαντάμε πως η φθορά του πλανήτη είναι έννοια υπάλληλη του νοητού δέντρου των σχέσεων μεταξύ Φύσης και του Ανθρώπου. Η φθορά της φύσης του ζωτικού περιβάλλοντος χώρου για τον άνθρωπο, είναι χαρακτηριστική της θολερότητας, ανακρίβειας, της σύγχυσης που έχουν υποστεί οι έννοιες των ανθρώπινων αξιών και των ανθρώπινων αγαθών καταλήγοντας στην υποβάθμιση του ζωτικού του χώρου. Εν ολίγοις, η φθίνουσα πορεία της ανθρώπινης επικοινωνίας ευθύνεται για την φθίνουσα πορεία του πλανήτη, της υγείας του πλανήτη και της υγείας του θύτη του. Οξύμωρο σχήμα, η ανθρώπινη οντότητα ως θύτης/θύμα και ως ιατρός.

Από τους Έλληνες φιλοσόφους, η Γλώσσα θεωρήθηκε ως η διά του Λόγου διεργασία και έκφραση των προϊόντων της Διάνοιας και της Επίνοιας, ψιλής ή κυρίας, καθώς και η απόδοση-περιγραφή των συναισθημάτων, των αισθησέων του και όχι μόνο.

Κατά καιρούς εμφανίζονται άνθρωποι, οι οποίοι προσθέτουν δημιουργικά στις ρήσεις του Ομήρου. Συμπληρώνοντας τον Όμηρο, ο Jean Dorat (Ιωάννης Αυρατός) τον 16^ο αιώνα μ.Χ. στην Γαλλία, έγραψε στο πρόλογο της *Defense et Illustration de la Langue Francaise*, 1549 του Joachim du Bellay, το περίφημο «... εν δε κλέος μεγάριστον, αμύνεσθαι περί γλώττης της πατρίδος, καγώ φημί παρωδιάων»

Όσοι από εμάς παρατηρούμε τη φθορά του ανθρώπινου γλωσσικού κώδικα, όπως αυτή δηλούται με την γλωσσική ένδεια, η οποία αγγίζει τα όρια της γλωσσικής πενίας εύκολα οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η γλωσσική πενία ευθύνεται για τη δημιουργία μίζερων και κακομοιρηδων πολιτών.

Όταν, λέει, κάποτε, η ελληνική γη ήταν ο παράδεισος της πανίδας, της χλωρίδας και της επάρκειας, κατά τον Ηλ. Τσατσόμοιρο, τότε η γλώσσα ανέπαφη εξέφραζε, σε πλήρη αρμονία με τον περιβάλλοντα φυσικό χώρο, το φως, την μουσική και δημιουργούσε εικόνες απaráμιλλου φυσικού κάλλους. Σήμερα, αν εξαιρεθούν οι ελάχιστες φωνές βωόντων εν τη ερήμω του παράδοξου κόσμου μας, η γλώσσα έχει υποστεί ανεπανόρθωτες ζημιές, ως προς τη φωνή, τη γραφή, το έτυμον, τέλος, τη φυσική της πορεία. Πρόσφατα βάλλεται ως και η γενική των ουσιαστικών.

Άραγε θα αντισταξουμε κάποτε ενέργεια ικανή να ανατρέψει αυτή τη φθορά για να αλλάξει η φορά της σημερινής τροπής του νου του ανθρώπου;

Η Γλώσσα, και δη η ελληνική, χρήζει ιδιαίτερης φροντίδας, αφού είμαστε όχι μόνο αυτό που καταναλώνουμε, αλλά κυρίως αυτό που μας ορίζει η Γλώσσα μας!

Αυτή η γλώσσα που μας αποκαλύπτεται καθημερινά, όταν συνειδητοποιούμε τα έτυμά της, χάρις κυρίως στην ορθή γραφή, αυτή η γλώσσα που είναι κυρίως ετυμολογική και ελάχιστα «συμφωνία» «convention», ή γλώσσα της «συναίνεσης» de “consensus”.

Πέραν της επισήμανσης της κατάστασης που έχει περιγραφεί, θεωρούμε δίκαιο να προτείνουμε λύση η οποία να ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά της εποχής της «κοινωνίας της γνώσης», της «κοινωνίας της πληροφορίας» της αστραπιαία μεταφερόμενης γνώσης κατά τρόπο διαδραστικό.

Ήδη ο παγκόσμιος ιστός, το “Web”, μετασημασιάζεται εξελισσόμενος σε “Web sémantique” σύμφωνα με τον πατέρα του Web Tim Verners-Lee. Για τους κοινούς θνητούς της τεχνολογίας, θα τον λέγαμε “Web des données”, «Ιστό δεδομένων», ο οποίος θα επιτρέπει την ανάγνωση κάθε είδους δεδομένων συνδεδεμένων μεταξύ τους με τα περίφημα αριστοτελικά κριτήρια, τα αποκαλούμενα ευρέως παγκοσμίως «οντολογικά» ή «οντολογίες». Αυτή η καινοτομία κάνει χρήση του θεωρητικού υπόβαθρου της Λογικής την οποία υιοθετεί η Ορολογία.

Άρα, η επιστήμη των Όρων, με απλά λόγια η συσσωρευμένη τεχνολογία επί των όρων των επιστημονικών κλάδων και των διαθεματικών πεδίων, αυτή θα διευκολύνει την επιστημονική και διεπιστημονική επικοινωνία του τεχνο-πολιτισμού, που αναδύθηκε ήδη εδώ και δεκαετίες. Στην Ελλάδα, πέραν των ΕΛΕΤΟ-ικών, η «Ορολογία» είναι όρος και έννοια σχεδόν άγνωστη.

M.K.

Η απόκλιση της σημασίας της λέξης «πλάκα» (Από τη Νεοελληνική Γραμματική του Αγαπητού Τσοπανάκη)

Η λέξη «πλάκα» από διάφορες συγκυρίες γνώρισε σημασιακή ανατροπή χωρίς να περιοριστεί καθόλου η κοινή χρήση της.

1) Ως τοπωνύμιο: Η λέξη Πλάκα είναι γνωστή ως τοπωνύμιο της Αθήνας και αλλού. Από πού προέρχεται η Πλάκα της Αθήνας δεν είναι γνωστό, η Πλάκα του Λιτοχώρου αντιστοιχεί σε επίπεδη βραχώδη επιφάνεια στην ακρογιαλιά του Λιτοχώρου.

2) Ως ουσιαστικό:

α) Η πλάκα σημαίνει μια επίπεδη επιφάνεια, που ίσως ξεκίνησε από το γνωστό σχιστολιθικό πέτρωμα με δύο επίπεδες επιφάνειες, που μπορεί να διαμορφωθεί εύκολα σε γεωμετρικό σχήμα (τετράγωνο, παραλληλόγραμμο) και να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη στέγης, επίστρωση δαπέδου κτλ.

β) Ίσως οι μαύρες πλάκες των παιδιών του δημοτικού σχολείου να ξεκίνησαν από φυσικό πέτρωμα, χρήσιμες με το κοντύλι τους για πρόχειρα γραψίματα και σβησίματα.

γ) Η πλάκα του τάφου ήταν μια παράλληλη έννοια, ο πλακάς ήταν ο επαγγελματίας τοποθετητής πλακών (πλακατζής), το πλακάκι είναι το συνηθισμένο διακοσμητικό τοκοροστικό, οι πλάκες και πλακοταγίδες είναι πλακάδες πουλιών, το πλακί είναι είδος φαγητού που ψήνεται σε επίπεδο ταψί και γι' αυτό ίσως πήρε το όνομα.

3) Η λέξη πλακέ (plaqué) είναι γαλλική και σημαίνει την επένδυση μεταλλικής επιφάνειας με λεπτή επίστρωση από πολυτιμότερο μέταλλο.

4) Στη φράση «πλάκα τα γαλόνια» η λέξη χρησίμευε ως κατηγορηματικός προσδιορισμός για τη δήλωση ανώτερων αξιωματικών.

5) Ο πληθυντικός πλακάκια με μεταφορική σημασία στη φράση «Τα κάνανε πλακάκια» με αφετηρία τυχερό παιχνίδι με χαρτιά στο οποίο μπορούσαν να γίνουν μικροαπάτες.

6) Ως αναστροφή της κυριολεκτικής σημασίας:

Η μεταφορά της λέξης στην περιοχή του θυμικού στις φράσεις «έσπασε πλάκα», «έπαθα την πλάκα μου», με τη σημασία της διασκέδασης, της κοροϊδίας, της απρόβλεπτης έκπληξης φαίνεται ότι δεν έχει σχέση με τη σχιστολιθική πλάκα, αλλά με την πλάκα του γραμμοφώνου. Αυτή η πλάκα διασκέδαζε τους ανθρώπους, την έσπαζαν, γελούσαν όταν η βελόνα πάθαινε εμπλοκή και επανελάμβανε το ίδιο θέμα ώσπου να την σταματήσουν ή να την μετακινήσουν για να συνεχιστεί ομαλά η ακρόαση του μουσικού θέματος.

Δ.Π.

Ευχές για το «Ο» και μια ...πίκρα

Από τον αναγνώστη φίλο του «Ο» **Σωκράτη Ροκοτά** πήραμε το παρακάτω ηλ-μήνυμα:

Μαζί με τις καλύτερες ευχές μου για το επερχόμενο Πάσχα, εύχομαι και στα χίλια (και άνω) τεύχη στο αγαπητό μας Ορόγραμμα.

Με την ευκαιρία θα ήθελα να σας πω ότι δεν χρειάζεται να μου το στέλνετε και ταχυδρομικά. Το παίρνω ήδη με μεγάλη χαρά ηλεκτρονικά και έτσι όταν έρθει το έντυπο, το έχω ήδη διαβάσει στον υπολογιστή.

Και μια πικρή παρατήρηση:

*Όταν ήμαστε παιδιά, παρακολουθούσαμε τους ποδοσφαιρικούς αγώνες (μεταξύ άλλων) της **α' Εθνικής Κατηγορίας**. Σήμερα, ενώ μάθαμε (και καλά κάναμε) την **Primera Division** (αντί να λέμε **α' κατηγορία του Ισπανικού Πρωταθλήματος**), την **Bundesliga** (α' Ομοσπονδιακή Κατηγορία του Γερμανικού Πρωταθλήματος), το **Campionato** (αντίστοιχα της Ιταλίας) και άλλα, την **ωραία μας α' Εθνική** την κάναμε ... **Σουπερλίγκα**...*

Τι κατάντια! Κρίμα δεν είναι;

Και πάλι εύχομαι Καλή Ανάσταση,

Σωκράτης Π. Ροκοτάς

Ευχαριστούμε θερμά τον φίλο Σωκράτη Ροκοτά για τις ευχές του και συμμεριζώμαστε απόλυτα την πίκρα του. Το ξέρει όμως, ότι στο πλαίσιο του αγώνα μας επιδιώκουμε τέτοιες **πίκρες** να είναι όσο το δυνατόν λιγότερες...

Η Γενική Συνέλευση της ΕΛΕΤΟ ήταν απολογιστική και έγινε στις 19-5-2010

Η αίθουσα διαλέξεων της Ένωσης Ελλήνων Χημικών φιλοξένησε και φέτος την (17^η) τακτική Γενική Συνέλευση της ΕΛΕΤΟ. Πρόεδρος εξελέγη πάλι ο **Παναγιώτης Βαρλάς** και πρακτικογράφος εξελέγησαν η **Ελένη Παπαδοπούλου** και η **Βασιλική Μελέτη**.

Τον Απολογισμό Πεπραγμένων 2009 διάβασε ο Γενικός Γραμματέας **Τζάνος Ορφανός**. Ακολούθησε η ανάγνωση του οικονομικού απολογισμού του 2009 και του απολογισμού του 7^{ου} Συνεδρίου, καθώς και του προϋπολογισμού του 2010, από τον Ταμία **Διονύση Γιαννίμπα**, ενώ την έκθεση της Ελεγκτικής Επιτροπής διάβασε, ενώπιον της ΓΣ, το μέλος της **Σπύρος Βουλόδημος**. Τον απολογισμό εργασιών του ΓΕΣΥ διάβασε ο Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ και του ΓΕΣΥ **Κώστας Βαλεοντής**.

Η Γενική Συνέλευση ενέκρινε ομόφωνα τα πεπραγμένα του ΔΣ και του ΓΕΣΥ, καθώς και τον Οικονομικό Απολογισμό του 2009 και τον Προϋπολογισμό του 2010 και πήρε απόφαση να αυξηθεί η ετήσια εισφορά των μελών από **20 €** σε **30 €**, από το 2011.

Επακολούθησε συζήτηση – στην οποία συμμετείχαν όλοι οι παριστάμενοι – για τις δραστηριότητες της ΕΛΕΤΟ καθώς και για το πρόβλημα των αδρανών μελών.

Μετά το πέρας των εργασιών της ΓΣ ακολούθησε μικρή δεξίωση.

(Τα βασικά έγγραφα της ΓΣ θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα: <http://www.eleto.gr/gr/otherevents.htm>).

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ³ έλα κι εσύ

Όροι που αφορούν την ανθρώπινη φωνή

Πέραν των όρων **breathy voice** και **voice breathiness** στους οποίους αναφερθήκαμε στο προηγούμενο φύλλο, ύστερα από σχετικό ερώτημα του ΩΡΛ φωνιάτρου **Γιάννη Σαμψάκη** εξετάστηκαν αναλυτικά οι **ορισμοί**, οι **αγγλικοί όροι** και οι χρησιμοποιούμενοι **ελληνικοί ισοδύναμοι όροι** για μια σειρά εννοιών που αφορούν ιδιότητες της ανθρώπινης φωνής. Ως βοήθημα χρησιμοποιήθηκε και το **Λεξικό Μουσικής του Π. Βελιανίτη** (Εκδόσεις Πατάκη, 1999). Οι αγγλικοί όροι (με τα συνώνυμά τους) και οι ελληνικές αποδόσεις (με τα συνώνυμά τους επίσης) που

υιοθετήθηκαν αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

mode	τρόπος (δόνησης)
modal	τροπικός
modality	τροπικότητα
vocal range	φωνητική περιοχή, περιοχή φωνής
vocal register	φωνητική έκταση, έκταση φωνής
whistle register	συριστική έκταση, συριστική φωνή
falsestto register, falsetto voice	έκταση φαλσέτο, φωνή φαλσέτο, υψιαρμονική φωνή
modal register, modal voice	τροπική έκταση, τροπική φωνή, θεμελιώδης έκταση, θεμελιώδης φωνή
pulse register, vocal fry, glottal fry, creaky voice	γλωττιδοπαλμική έκταση, γλωττιδοπαλμική φωνή, κριγμώδης φωνή
tessitura	έκταση (μουσικού έργου), τσιπούρα

Μερικά συνοπτικά σχόλια σχετικά με τις έννοιες αυτές:

- Από τους ορισμούς προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλη ασάφεια στις οριζόμενες έννοιες λόγω του ότι στους περισσότερους από αυτούς δεν χρησιμοποιούνται αντικειμενικά (μετρήσιμα) ηχητικά χαρακτηριστικά της φωνής, όπως είναι π.χ. η **συχνοτήτα**, όπου ως **frequency range** ↔ **περιοχή συχνοτήτων** εννοείται από την συχνοτήτα **τόσα Hz** ως την συχνοτήτα **τόσα Hz**.
- Ενώ η έννοια «**mode**» είναι «**τρόπος δόνησης**» και έχει υπόσταση για οποιαδήποτε **vocal register** εδώ στους όρους **modal register** και **modal voice** υπονοείται η **θεμελιώδης δόνηση** των φωνητικών χορδών, ενώ στον όρο **falsestto register** η δόνηση των φωνητικών χορδών γίνεται στις **υψηλότερες αρμονικές** συχνοτήτες και όχι στη **θεμελιώδη συχνοτήτα**.
- Ο όρος **περιοχή** είναι κατάλληλος για να αποδίδει το **range**, όπως ισχύει γενικά στην ακουστική και όχι μόνο.
- Ο **κριγμός** (όπως και ο **τριγμός**) στον αρχαίο ορισμό του (Δ. Δημητράκος) είναι **οξύς ήχος**, δεν είναι ήχος χαμηλής συχνοτήτας όπως είναι το «βράσιμο» της **vocal fry**. Αφού όμως σήμερα χρησιμοποιείται στην ιατρική ο όρος **κριγμός** στην περίπτωση **άρθρωσης που «τρίζει»**, όπου ο ήχος δεν είναι οξύς, δεν θεωρήθηκε ακατάλληλη η απόδοση **κριγμώδης φωνή** που προτάθηκε από τον φωνιάτρο Γ.Σ.
- Τέλος, στους όρους που αποδίδουν τις τρεις κύριες **εκτάσεις (vocal registers)**, υιοθετήθηκε να χρησιμοποιηθούν επιθετα που χαρακτηρίζουν τον τρόπο δόνησης των φωνητικών χορδών: **θεμελιώδης, υψιαρμονικός, γλωττιδοπαλμικός**.

K.B.

«ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ»

Το «Ορόγραμμα» είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Ιδιοκτήτης: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)

Εκδότης: Κ. Ε. Βαλεοντής, Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ

Συντάκτες φύλλου: Κώστας Βαλεοντής, Μαρία Καρδούλη, Δημήτρης Παναγιωτάκος

Εκδοτική Ομάδα: Κώστας Βαλεοντής, Θεόφιλος Βαμβάκος, Άννα Νικολάκη, Κατερίνα Ζερίτη, Τάνια Βαλεοντή

Τηλέφωνα: 6974321009, 210-8662069

Τηλεμοιότητα: 210-8068299

Ηλ-Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος (όλα τα φύλλα): <http://sfr.ee.teiath.gr/eleto.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, σύνητομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του/της συντάκτη/συντάκτριάς τους, το πλήρες όνομα του/της οποίου/οποίας είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του «Ο» συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Τα άρθρα της «ΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΣΥ» έχουν συζητηθεί στο ΓΕΣΥ και δημοσιεύονται ύστερα από απόφασή του.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή κειμένων του «Ο» με την υποχρέωση αφενός να αναφέρεται η πηγή των κειμένων και αφετέρου, προκειμένου περί ολοκληρωμένων άρθρων, να εξακολουθήσουν αυτά να διατίθενται δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς καμιά δέσμευση· σε αντίθετη περίπτωση χρειάζεται άδεια της ΕΛΕΤΟ.

³ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ